

ХИМИКОТЕХНОЛОГИЧЕН И МЕТАЛУРГИЧЕН УНИВЕРСИТЕТ

Факултет по химично и системно инженерство

Катедра Икономика и стопанско управление

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема

„Усъвършенстване на оценяването и възнаграждението в публичния сектор“

Автор:

Лиляна Валериева Вълкова-Петрова

за придобиване на

образователна и научна степен "доктор"

в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки,
професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност Икономика и
управление

Научен ръководител: доц. д-р Теменужка Халачева

Рецензент: проф. д-р Марияна Илиева

1. Биографични данни, научни интереси

Лиляна Вълкова-Петрова Валериева е родена на 21.12.1982 г. Средното си образование завършва през 2001 г. в Националната финансово-стопанска гимназия със специалност Машинна обработка на информацията, а висшето си в НБУ, като придобива квалификациите „икономист-финансист“ и „икономист-

счетоводител“ след завършване съответно на бакалавърска през 2009 г. и магистърска ОКС през 2010 г.

Зачислена е в задочна докторантура, считано от 1.03.2013 г. в ХТМУ към катедра „Икономика и стопанско управление“ и е отчислена на 1.03.2017 г. с право на защита. От приложените протоколи от проведените изпити е видно, че Лиляна Валериева се е представила отлично на изпитите по индивидуалния учебен план на докторантурата.

Общ трудов стаж - 18 г., от които 15 г. работи в Министерство на финансите /МФ/, заемайки длъжностите главен и старши експерт. Основните й дейности са в областта на бюджетното счетоводство /Мидикон ЕООД 2012-2014 г./, по поддържане на актуална информация в счетоводната система, по осчетоводяване на типични операции в МФ и др.

Научните интереси на Лиляна Валериева са центрирани около счетоводните системи, като се простират от методологически аспекти до изследване и разработване на конкретни проблеми, модули. Публикационната й дейност, описана в списък с 8 труда, е съзвучна с посочените научни интереси. Специфичните проблеми на възнаграждението на труда на служителите в бюджетната сфера присъстват в различни контексти в нейни публикации – софтуерни аспекти на системата /публикации №№ 6 и 8/, изисквания към системата /публикация № 5/, роля на фирмената култура при управлението на човешките ресурси /публикации №№ 1 и 3/, проблеми, форми, оценяване на възнаграждението в публичния сектор /публикации №№ 2 и 7/ и т.н.

Дисертационният труд и документите, представени от Лиляна Валериева Вълкова по конкурса, разкриват по убедителен начин, че дисертационната тема е своеобразен фокус, пресечна точка на три сфери от нейното развитие - образование, професионална реализация и научно-публикационна дейност. Този факт обяснява „плътността“ на всяка обособена част и на съдържанието като цялост на представения труд.

2. Преглед и анализ на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 140 стр. текст, структуриран в три глави, увод и заключение, речник на използваните основни термини, списък на използваната литература, описание на приносите, приложения и списък на публикациите на докторантката. Дисертационното изследване се опира на 122 информационни източници, от които 115 са на хартиен носител – от тях 77 са на кирилица. Приложенията са 3 – Длъжностна характеристика, Формуляр за изпълнението на длъжността от висшите държавни служители, заемащи

ръководни и експертни длъжности с аналитични и/или контролни функции и Анкетна карта към анкетиранияте служители.

В увода се доказва убедително актуалността на дисертационната тема, а научната хипотеза, целта и задачите на изследването, неговият обект и предмет, методиката на дисертационното изследване /теоретично и емпирично/ описват ясно и в идейно единство проекта на дисертационния труд.

Първата глава от изложението е посветена на работната заплата, която се изследва в три разреза. Единият разкрива основните ѝ характеристики, вторият – видовете работна заплата и третият – нейното формиране.

Работната заплата се разглежда в дълбочина, като се изследват във взаимна връзка различни нейни аспекти – същност, функции, елементи на паричната работна заплата, факторите, определящи размера ѝ, основните принципи за определянето ѝ, формите и системите на работната заплата, ефекти от използването им. В тази част от изложението докторантката се позовава на научни трудове, на национални нормативни документи и на всеобщо приети правила в международните отношения.

Във втория разрез се открояват три акцента. Водещ са видовете работна заплата. За всеки от трите вида /начална, минимална и брутна/ са разгледани присъщите им елементи, начините на договаряне и факторите, влияещи върху размера им, използваните методи за определянето им, както и етапите, през които преминава този процес. Механизмите за формиране на работната заплата и софтуерните продукти в тази сфера са разгледани основно в три аспекта – нормативна регламентация, разновидности и практика.

Третият разрез, в който се изследва работната заплата, разкрива съвременните възгледи за нейното формиране. Изхожда се от кратък, но съдържателен исторически анализ на развитието им и се извежда констатацията за актуалността на въпроса за възнагражденията в публичния сектор.

Втората глава е озаглавена „Оценка на изпълнението на служителите в държавната администрация в страните от Европейския съюз“. Върху основата на съдържателен анализ на понятията „управление на изпълнението“ и „оценяване на персонала“ се дефинира тезата за устойчивост на човешките ресурси в публичната администрация. Анализът на опита на 9 страни от Европейския съюз изгражда надеждна база за сравнителен анализ, за констатации и идеи за подобряване на опита в нашата страна, на който е посветен отделен анализ. Последният е насочен към два основни въпроси – нормативна база и практика по възнагражденията в публичния сектор.

Третата глава представя емпирично изследване на системата за оценка на персонала в конкретна структура от публичния сектор. Построява се върху основата на проучване на три документа - длъжностна характеристика, индивидуален работен план и използваните форми за оценка на индивидуалното изпълнение на длъжността. Това проучване оценявам като надеждна предпоставка за адекватното проектиране и успешното провеждане на емпиричното изследване, както и за коректността на интерпретирането на получените резултати от него. Проведени са две изследвания. Целта на първото е идентифициране на релацията „длъжностна характеристика, индивидуален работен план и оценка на труда“. Второто е предназначено да установи мнението на служителите за предложените от докторантката промени във формуляра за оценка на индивидуалното изпълнение на длъжността. Използваните методики и инструментариуми са адекватни на поставените цели на емпиричното изследване. Представените обобщения и изводи произтичат от получените емпирични данни. Предложенията за подобряване на системата за оценка на експерти с аналитични и контролни функции са съобразени с мненията на респондентите и са в рамките на допустимото от нормативната уредба. Те имат както смислов, така и количествен характер и се отнасят до индивидуалния работен план и до формуляра за оценка на изпълнението.

3. Характеристика и оценка на приносите в дисертационния труд

Приемам представените приноси и определям техния характер и значение по следния начин: имат приложен характер и са изведени от адекватен научен фундамент, в хармония са с действащата нормативна уредба в страната. В този смисъл и с оглед характера на приносите, те са приложими и в по-широк терен от този на конкретното емпирично изследване.

4. Научни трудове – характеристика и приноси

Публикациите, които докторантката Лиляна Вълкова представя, като свързани с дисертационната тема, са 8 на брой. Прегледът им е основание за следните констатации: те имат научно-приложен характер; открояват се три тематични линии – фирмена култура, възнаграждения, включително и оценка на труд и софтуерни въпроси на управлението на човешките ресурси; свързани са с дисертационната тема, като се развиват от по-обща въпроси на фирмената култура към специфичните аспекти на възнагражденията в публичния сектор.

5. Критични бележки

Към представения труд биха могли да се отправят следните критични бележки:

- Предметът и обектът на изследване частично се припокриват /с. 8-9/. Спецификата на извършваните дейности е посочена като предмет на изследването, но реално не е отделено специално място за нейното характеризирание;
- Не се обосновава работно понятие на работна заплата;
- Допускат се понятийни неточности – напр. не е ясно сделната и повременната какво са – системи или форми на работната заплата, метод и подход се използват като равнозначни понятия и др.;
- Дисертационният труд би спечелил, ако се извърши сравнителен анализ между нормативните бази и опита на 9-те европейски страни с тези в нашата страна;
- Изводите към втората глава имат характер на резюме;
- Цитирането не е коректно – от приложения към труда списък на литературата със 122 заглавия, в текста са посочени и описани 29. Така остават без библиографско описание очевидно нуждаещи се от позоваване текстове и твърдения – напр. не се посочват използвани източници при изброяване на принципите на работната заплата, на многофакторната система на заплащане, на формулите за определяне на сделна и повременна работна заплата, на елементите на брутната работна заплата и др.;
- Допуснати са редакционни, технически и граматически грешки.

6. Заключение

Прегледът на дисертационния труд на Лилия Вълкова, както и на нейната публикационна дейност показва, че докторантката притежава задълбочени теоретични знания в специалността и способности за самостоятелни научни изследвания. Това ѝ позволява да си постави реалистични и представляващи предимно практико-приложен интерес цели на дисертационното изследване. Те са постигнати с адекватни методи и изследователски инструментариум. Приносите представляват приложен интерес, включително и в по-широк план от този, представен в емпиричното изследване.

Дисертационният труд притежава всички достойнства на едно добре планирано, успешно проведено и коректно обсъдено теоретично и емпирично изследване по актуален проблем.

Постигнатите резултати от дисертационното изследване са дело на докторантката Лилия Вълкова под научното ръководство на доц. д-р Т. Халачева.

Кандидатът удовлетворява минималните изисквания за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“. Независимо от направените забележки общата ми оценка за представения труд по актуалната тема „Усъвършенстване на оценяването и възнаграждението в публичния сектор“ е ПОЛОЖИТЕЛНА.

7. Оценка на съответствието на автореферата с дисертационния труд

Авторефератът има идентична структура с тази на дисертационния труд, с акцент върху втора и трета глава. Всички стъпки от процедурата по докторантурата отговарят на законовите изисквания. За защитата пред научното жури Лиляна Вълкова представя документи и материали в съответствие с Правилника за развитието на академичния състав в ХТМУ.

Като отчитам актуалността, равнището на теоретичното и емпиричното изследване, както и завършеността на представения дисертационен труд, считам, че той отговаря на изискванията на ЗРАСБ и Правилника за неговото приложение и предлагам на Научното жури да присъди на Лиляна Валериева Вълкова образователната и научна степен "Доктор" в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност Икономика и управление.

8.08.2019 г.

Рецензент: